

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

SECȚIA A TREIA

CAUZA OLTEANU ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 71090/01)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

14 aprilie 2009

Hotărârea rămâne definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Olteanu împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din Josep Casadevall, *președinte*, Elisabet Fura-Sandström, Corneliu Bîrsan, Boštjan M. Zupančič, Alvina Gyulumyan, Egbert Myjer, Ineta Ziemele, *judecători*, și Santiago Quesada, *grefier de secție*,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 24 martie 2009,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 71090/01 îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, domnul Nicu Olteanu („reclamantul”), a sesizat Curtea la 12 iulie 2000 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale („convenția”).

2. Reclamantul, care a beneficiat de asistență judiciară, este reprezentat de Dan Mihai, avocat în București, începând cu 17 ianuarie 2002. Anterior, acesta a fost reprezentat de Ioana Banu, avocată în București. Guvernul român („Guvernul”) este reprezentat de agentul guvernamental, domnul Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamantul pretinde, în special, că a fost supus unor rele tratamente, aplicate de poliție, la momentul arestării sale la 16 mai 1997, și că nu a beneficiat de asistență medicală corespunzătoare ulterior arestării sale, în ciuda faptului că fusese rănit cu un glonț de către unul din poliștii care au luat parte la arestarea sa.

4. Prin decizia din 26 ianuarie 2006, camera a declarat cererea parțial admisibilă.

5. Doar reclamantul a depus observații scrise suplimentare (art. 59 § 1 din regulament).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamantul s-a născut în 1964 și locuiește în București.

A. Arestarea reclamantului

7. La 16 mai 1997, în jurul orei 18, reclamantul, care nu avea cazier judiciar, a fost surprins de doi polițiști îmbrăcați în civil, M.F. și E.V.B., în momentul în care sustrăgea un bax de șase sticle de apă minerală din portbagajul unei mașini, pe care l-a lăsat ulterior în apropiere. Acesta era însoțit de fiul său în vârstă de opt ani.

8. Cei doi polițiști l-au imobilizat și l-au dus în interiorul poștei care se afla în apropiere. Reclamantul a fost închis în biroul responsabilului. Acesta a încercat să explice polițiștilor că îl cunoștea pe proprietarul sticlelor de apă, care era vecinul său, și că le luase, iar apoi le lăsase în apropiere pentru a-i face o farsă acestuia.

9. La puțin timp după aceea, geamurile oficiului poștal au fost sparte, reclamantul a ieșit în stradă, iar unul dintre cei doi polițiști a tras în acesta, rănindu-l la talpa piciorului stâng. Fiul minor al reclamantului a fost martor ocular la acest incident.

10. În seara zilei de 16 mai 1997, reclamantul a fost condus mai întâi la secția de poliție, iar apoi, la ordinul ofițerului de serviciu, la spitalul *Sf. Pantelimon*, unde a fost examinat de un medic. Aici a suferit o intervenție chirurgicală pentru extragerea unor corpuri metalice din talpa piciorului. În urma radiografiei efectuate înainte de intervenție, s-a constatat existența a două corpuri metalice în picior. Imediat după intervenția chirurgicală, reclamantul a fost condus la Secția 11 Poliție. Dosarul medical completat la 19 mai 1997 de doctorul D.M. de la spitalul penitenciar în care a fost dus ulterior reclamantul constată prezența unor echimoze la ambii ochi (AO), un traumatism cranio-cerebral (TCC) și echimoze corporale, cauzate „la 17 mai 1997, în urma unei altercații în afara arestului”. Documentul constată, de asemenea, prezența unei răni provocate de o armă de foc și a altor răni provocate prin tăiere.

12. Părțile au versiuni diferite cu privire la explicația rănilor constatate la reclamant și cu privire la tratamentele suferite de acesta în arestul poliției.

1. Versiunea reclamantului

13. Atunci când se afla în interiorul oficiului poștal, polițistul M.F. l-a lovit pe reclamant. Acesta a încercat să scape de agresiunea suferită ajungând pe stradă, după ce a spart geamul de la ușa oficiului poștal. S-a rănit la mână și la piciorul drept. M.F. a încercat să îl imobilizeze, în timp ce E.V.B. a tras în acesta, cauzându-i o rană la talpa piciorului stâng. Pe baza radiografiei efectuate la momentul operației, care constata existența a două corpuri metalice în picior, reclamantul pretinde că i-au fost trase două gloanțe în picior de către polițistul E.V.B.

14. Reclamantul afirmă că tentativa sa de evadare din arestul polițiștilor reprezintă un gest disperat, pe care orice persoană obișnuită l-ar fi putut comite în asemenea împrejurări, provocat de comportamentul polițiștilor, care îl loviseră, în special aplicându-i lovituri de pumn în față. De altfel, această situație a fost reținută de instanțele interne, în primă instanță și în apel.

15. După ce a fost rănit, imobilizat și încătușat, în timp ce pierdea sânge, reclamantul a fost transportat într-o mașină la secția de poliție unde a fost din nou lovit de mai mulți polițiști, printre care M.F. și E.V.B. După cinci sau zece minute de la sosirea sa la secția de poliție, ofițerul de poliție P.R. a ordonat celor doi polițiști să transporte reclamantul la spital pentru îngrijirea rănilor.

2. Versiunea guvernului

16. Făcând referire la declarațiile polițiștilor din 21 septembrie 1999 și la rezoluția motivată a procurorului din 11 noiembrie 1999 (a se vedea infra pct. 36), guvernul pretinde că polițiștii nu l-au lovit pe reclamant. Acesta susține, de asemenea, că reclamantul i-a provocat prin limbaj și prin comportamentul său violent.

17. După ce au dus reclamantul în interiorul biroului responsabilului de la oficiul poștal, unul din cei polițiști, E.V.B., a ieșit pentru „a aduce corpul delict”, și anume baxul de apă minerală. La întoarcerea sa, l-a văzut pe reclamant agresându-l pe polițistul M.F., a cărui cămașă era ruptă. Acesta a scos arma. Reclamantul s-a urcat pe un birou, a spart cu piciorul geamul care separa biroul responsabilului de restul oficiului poștal, a ieșit din birou și a ajuns în exterior. Cei doi polițiști l-au urmărit. M.F. l-a prins din urmă, dar reclamantul a reușit să îl trântască. Reclamantul a luat un ciob de sticlă și l-a amenințat pe M.F. La momentul respectiv, polițistul E.V.B. l-a somat pe reclamant de trei sau patru ori și a tras apoi în acesta de trei ori. Ultimul glonț a intrat în piciorul reclamantului. Cei doi polițiști l-au imobilizat pe reclamant și l-au dus la secția de poliție, în mașina poliției pe care o solicitaseră.

18. Pe baza dosarului medical completat parțial la 19 mai 1997 de doctorul D.M. de la spitalul penitenciar unde a fost dus ulterior reclamantul, care preciza că leziunile acestuia din urmă apăruseră în urma unei altercații în afara arestului poliției, guvernul consideră că reclamantul nu a fost rănit după ce a fost dus la postul de poliție, ci înainte.

B. Tratatamentul medical administrat reclamantului în urma audierii

19. În jurul orei 18.30, în seara zilei de 16 mai 1999, reclamantul a fost dus la spital de către polițiști.

20. Conform unui certificat eliberat la 18 februarie 1999 de către medicii din spital, „în data de 16 mai 1997, la ora 18.30, (reclamantul) a fost examinat la serviciul de urgență al secției de ortopedie și traumatologie, astfel cum reiese din registrul nr. 4195. Diagnosticul stabilit a fost de: plăgi la nivelul tibiei, precum și la antebratul drept, cauzate prin tăiere cu sticlă și plagă deschisă la nivelul tălpii piciorului stâng cu corpi metalici rămași înăuntru. I s-au aplicat un tratament antitetanic, o anestezie locală, toaleta chirurgicală, extragerea de corpuri străine, suturarea plăgii, un bandaj și o atelă de ghips la antebratul drept”.

21. După o noapte petrecută la secția de poliție, în dimineața zilei de 17 mai 1997, reclamantul a fost transportat din nou la spitalul Sf. *Pantelimon*. Medicul D.I. i-a prescris un tratament cu antibiotice, după care reclamantul a fost adus din nou la secția de poliție.

22. Ulterior, reclamantul a fost din nou examinat de către un medic la 19 mai și la 14 iunie 1997, astfel cum reiese din dosarul medical întocmit în perioada detenției.

23. Părțile au versiuni diferite cu privire la asistența medicală acordată reclamantului și cu privire la derularea faptelor în timpul nopții petrecute la secția de poliție.

1. Versiunea reclamantului

24. La 16 mai 1997, la ora 18.30, reclamantul a fost dus la spitalul civil Sf. *Pantelimon*, însoțit de zece polițiști și încătușat. Acesta a suferit o intervenție chirurgicală care a durat aproximativ cinci ore.

25. În jur de miezul nopții, reclamantul a fost dus la secția de poliție și a trebuit să aștepte timp de o oră pe un scaun, în curtea clădirii. Ulterior, deși se afla într-o stare de oboseală extremă și nu putea merge singur, acesta a fost luat de un polițist și dus de acesta pe spate în biroul ofițerului P.R. care l-a interogat cu privire la faptele de care fusese acuzat.

26. În jurul orei 2.30, reclamantul a fost dus în celula de arest din cadrul secției de poliție.

27. Acesta afirmă că, în noaptea de 16 spre 17 mai 1997, nu i-au fost administrate medicamentele prescrise de medic în urma intervenției chirurgicale. Nu a fost niciodată văzut de un medic în timpul detenției sale. În plus, a fost dus pentru a fi văzut de un medic doar de două ori, în cursul primei luni după intervenția chirurgicală suferită, și anume la 19 mai și la

14 iunie 1997. În tot acest timp, reclamantul a împărțit o celulă cu alți 18 deținuți și nu a beneficiat de asistență medicală adecvată stării sale de sănătate.

2. Versiunea guvernului

28. Intervenția chirurgicală la care a fost supus reclamantul a început aproximativ la ora 20 și a durat 80 de minute. A doua zi, reclamantul a fost dus din nou la spital, unde a beneficiat de tratament medical. Pentru a-și susține afirmațiile, guvernul a depus un exemplar al dosarului medical al reclamantului întocmit de spital în urma operației.

C. Plângerea penală a reclamantului împotriva agenților de poliție

29. În declarația sa dată poliției judiciare, la 17 mai 1997, cu privire la faptele de furt și ultraj, reclamantul s-a plâns de faptul că „polițistul chel m-a lovit cu pumnul în față” și că, „după ce am auzit trei focuri de armă, am simțit o durere în talpa piciorului stâng”.

30. În declarația din 21 mai 1997, dată în fața unui procuror de la Parchetul de pe lângă Tribunalul București, reclamantul s-a plâns că unul din polițiști l-a lovit cu pumnii în față. Nicio cercetare nu a fost întreprinsă în acest sens de către parchet.

31. La 12 august 1997, reclamantul a trimis un memoriu la Parchetul Militar București, în care susținea că a depus o plângere împotriva polițiștilor M.F. și E.V.B. și împotriva ofițerului P.R.

32. O anchetă judiciară a fost deschisă împotriva celor trei polițiști acuzați de reclamant de abuz în serviciu și purtare abuzivă, fapte incriminate prin art. 246 și 250 C. pen.

33. La 1 septembrie 1997, reclamantul a fost audiat la parchetul militar cu privire la plângerea sa penală.

34. La 15 septembrie 1997, ofițerul P.R. a fost audiat la parchet. La 21 septembrie 1997, ceilalți doi polițiști, precum și un al treilea polițist, B., care nu a participat la incidentul din 16 mai 1997, au fost audiați la parchetul militar.

35. Parchetul militar a solicitat parchetului civil comunicarea unei copii a dosarului de urmărire penală pentru faptele de furt și ultraj de care era acuzat reclamantul.

36. La 11 noiembrie 1999, Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar Teritorial București a dispus neînceperea urmăririi penale, pe motiv că faptele de care erau acuzați cei doi polițiști „nu erau prevăzute de legea penală”. Parchetul militar a reținut că, datorită „unei altercații” între unul din polițiștii care l-au arestat pe reclamant și acesta din urmă, celălalt polițist „a folosit pistolul” pentru imobilizarea reclamantului. De asemenea, parchetul a reținut că, după trei somări, reclamantul a fost împușcat în talpa piciorului. Ulterior, reclamantul a fost dus la secția de poliție, unde ofițerul R a ordonat să fie condus la spital. După ce medicii au constatat că reclamantul „era în afara pericolului”, acesta a fost adus la secția de poliție unde a fost pus în arest preventiv. Conform parchetului militar, „din elementele aflate la dosar nu reieșea că au fost exercitate violențe sau amenințări asupra (reclamantului)”.

37. La 15 noiembrie 1999, Secția Parchetelor Militare de pe lângă Curtea Supremă de Justiție a solicitat Parchetului Militar București să-i trimită dosarul de cercetare penală cu privire la „vătămarea corporale săvârșită asupra lui Olteanu Nicu”.

38. La 4 februarie 2000, reclamantul a depus o plângere împotriva rezoluției de neîncepere a urmăririi penale la Secția Parchetelor Militare de pe lângă Curtea Supremă de Justiție, întemeindu-se pe art. 275-278 C. proc. pen. Astfel, reclamantul a informat, de asemenea, parchetul cu privire la intenția sa de a se constitui ca parte civilă în procedură.

39. La 24 februarie 2000, Secția Parchetelor Militare de pe lângă Curtea Supremă de Justiție a respins plângerea reclamantului, pe motiv că existența violențelor exercitate asupra lui de către polițiști nu a fost confirmată și pe motiv că „utilizarea armei de foc a avut loc în conformitate cu dispozițiile legale în vigoare”.

40. Această ultimă decizie a fost comunicată reclamantului la 15 martie 2001.

41. Prin scrisorile din 19 iulie 2000, 25 ianuarie 2001, 10 mai 2001 și 13 iunie 2002, avocatul reclamantului și reclamantul au scris Secției Parchetelor Militare de pe lângă Curtea Supremă de Justiție pentru a solicita informații despre stadiul cercetărilor cu privire la plângere. În scrisoarea din 13 iunie 2002, reclamantul a precizat că avocatul său nu a primit niciun răspuns de la parchet.

42. La 18 iunie 2002, reclamantul a primit rezoluția de neîncepere a urmăririi penale a celor doi polițiști.

D. Procedura penală desfășurată împotriva reclamantului

43. La 16 mai 1997, reclamantul a fost reținut pentru douăzeci și patru de ore. La 17 mai 1997, procurorul a emis împotriva reclamantului o ordonanță de arestare preventivă pentru cinci zile, reținând că acesta a adresat „injurii și amenințări organelor de poliție”. Ordonanța nu făcea nicio mențiune cu privire la eventualele acte de violență săvârșite de reclamant. La 21 mai 1997, arestul preventiv a fost prelungit cu douăzeci și cinci de zile de către Parchetul de pe lângă Tribunalul București.

44. Reclamantul s-a aflat în arest preventiv din 17 mai 1997 până la 5 iunie 1998.

45. Prin rechizitoriul din 5 iunie 1997, reclamantul a fost trimis în judecată în fața Tribunalului București pentru săvârșirea infracțiunilor de tâlhărie, ultraj, distrugere, ultraj contra bunelor moravuri și tulburarea liniștii publice.

46. Prin hotărârea din 3 septembrie 1998, tribunalul l-a achitat pe reclamant pentru săvârșirea infracțiunilor de tâlhărie și ultraj, dar l-a condamnat la închisoare pentru un an și optsprezece zile pentru ultraj contra bunelor moravuri și tulburarea liniștii publice și pentru spargerea geamului de la ușa biroului din oficiul poștal. De asemenea, instanța a constatat că pedeapsa cu închisoarea era egală cu durata arestării preventive, și anume un an și optsprezece zile.

47. Tribunalul și-a motivat hotărârea pe constatarea că reclamantul nu a furat sticlele de apă, întrucât le-a lăsat în imediata apropiere a locului de unde le-a luat, iar proprietarul îl cunoștea și a afirmat, în fața instanței, că avea încredere în el. De asemenea, tribunalul a constatat că nu s-a dovedit faptul că reclamantul a proferat injurii sau că a avut un comportament violent față de polițiști. În ceea ce privește încercarea sa de a părăsi oficiul poștal prin spargerea geamului de la ușa, tribunalul a observat că a acționat astfel după ce a auzit plânsetele copilului său, care rămăsese singur în stradă. Cu toate acestea, astfel de acțiuni erau de natură să tulbure liniștea persoanelor care se aflau în acel moment în interiorul oficiului poștal și să creeze o atmosferă de tensiune și de teamă. Numai parchetul a declarat apel împotriva acestei hotărâri.

48. Prin hotărârea rămasă definitivă din 11 iunie 1999, Curtea de Apel București a respins apelul parchetului. Aceasta a considerat că „întregul lanț de infracțiuni în care inculpatul a fost implicat a fost cauzat, în mare măsură, de către cei doi polițiști care au acționat fără tact și fără să-i dea posibilitatea de a oferi o explicație cu privire la sticlele de apă”.

49. La 1 februarie 2000, în urma recursului parchetului, Curtea Supremă de Justiție a casat hotărârea Tribunalului București, l-a condamnat pe reclamant pentru tâlhărie și ultraj și a menținut condamnarea pentru celelalte două infracțiuni, bazându-se pe declarațiile date la parchet de către cei doi polițiști, de părțile vătămate și de către cei trei funcționari de la oficiul poștal în care a avut loc incidentul. Instanța l-a condamnat la cinci ani închisoare.

50. Curtea Supremă de Justiție a constatat că reclamantul și-a schimbat apărarea în fața instanțelor, justificându-și ieșirea violentă din oficiul poștal prin faptul că și-a auzit copilul plângând afară. Aceasta a considerat reacția reclamantului disproporționată, având în vedere că „toate acțiunile [reclamantului] în interiorul oficiului poștal au provocat [...] teroare față de cele treizeci sau patruzeci de persoane prezente [...], ceea ce ar fi putut fi evitat dacă i-ar fi însoțit pe subofițerii de poliție la secția de poliție”. Curtea Supremă de Justiție nu a audiat din nou martorii și nu a administrat probe noi. Aceasta nu a făcut referire la nicio mărturie a vreuneia din cele treizeci sau patruzeci de persoane prezente în oficiul poștal la momentul arestării reclamantului, în afară de cei trei funcționari de la oficiul poștal.

51. Reclamantul a fost închis la 23 martie 2000. La 27 aprilie 2000, acesta a fost grațiat prin decret prezidențial.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNE RELEVANTE

52. Dispozițiile din Codul penal, în vigoare la momentul faptelor, care interziceau relele tratamente, sunt descrise în hotărârea *Pantea împotriva României*, nr. 33343/96, pct. 154-156, CEDO 2003-VI (extrase) și în decizia *Olteanu împotriva României* (dec.), nr. 71090/01, din 26 ianuarie 2006.

53. Dispozițiile din Codul de procedură penală, în vigoare la momentul faptelor, cu privire la plângerea împotriva măsurilor dispuse de procuror sunt descrise în hotărârea *Grecu împotriva României* (nr. 75101/01, pct. 41-45, 30 noiembrie 2006).

54. Dispozițiile legislative privind statutul procurorilor militari și al polițiștilor sunt descrise în cauza *Bursuc împotriva României*, nr. 42066/98, pct. 68-70, 12 octombrie 2004.

55. Dispozițiile legislative referitoare la uzul armelor de foc de către polițiști erau incluse, la momentul faptelor, în capitolul 2, secțiunea a III-a din Legea nr. 17/1996 privind regimul armelor de foc și al munițiilor. Art. 47 lit. d) din lege prevede posibilitatea de a folosi arme de foc pentru imobilizarea infractorilor care, după săvârșirea unor infracțiuni, încearcă să fugă. Art. 49 din aceeași lege prevede procedura care trebuie urmată în acest caz, și anume obligația polițistului de a adresa o triplă somație prin avertismentul: „Stai!” și apoi „Stai că trag!”, apoi trage în plan vertical. Polițistul poate face uz de arma de foc împotriva persoanei numai în caz de nesupunere la această somație legală. Art. 51 din lege prevede obligația polițistului de a evita, pe cât posibil, uciderea persoanei, orientând direcția de tragere a armei de foc spre picioarele acesteia.

56. Potrivit unei statistici prezentate de către reclamant și comunicate de Ministerul Administrației și Internelor la 24 ianuarie 2006, în conformitate cu Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, în cursul anului 2005, în România au fost înregistrate 115 cazuri de uz al armelor de foc de către polițiști, în exercitarea funcțiilor lor, dintre care o persoană a decedat în urma acestei acțiuni. După cum reiese din aceeași comunicare a Ministerul Administrației și Internelor, anchetele disciplinare desfășurate în cadrul poliției, în aceeași perioadă, cu privire la aceste incidente nu au condus la nicio sancțiune aplicată polițiștilor care au folosit armele de foc.

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA OBIECTUL LITIGIULUI

57. Invocând art. 3 din convenție, reclamantul susține că a fost supus la rele tratamente în momentul arestării sale, la 16 mai 1997, și că nu i-a fost acordată asistență medicală corespunzătoare, după arestarea sa, în ciuda faptului că a fost împușcat de unul dintre polițiștii care au luat parte la arestare. Acesta consideră că reținerea sa într-un oficiu poștal, în fața clienților și a funcționarilor din acest oficiu, constituie un tratament degradant. Reclamantul se plânge, de asemenea, de faptul că în loc să fie dus la spital după ce a fost împușcat, el a fost

dus încătușat la poliție. În același timp, după intervenția chirurgicală la care a fost supus în timpul nopții de 16 spre 17 mai 1997, a trebuit să aștepte peste o oră în curtea secției de poliție și a fost interogat de ofițerul P.R., deși era într-o stare de oboseală extremă.

58. Invocând art. 3 și 13 din convenție, acesta se plânge, de asemenea, de lipsa unei anchete efective cu privire la susținerile sale.

59. Curtea consideră că problemele ridicate în speță trebuie examinate din punct de vedere material și procedural al art. 3 (a se vedea, în special, *Fahriye Çalışkan împotriva Turciei*, nr. 40516/98, pct. 45, 2 octombrie 2007, și *Ölmez împotriva Turciei*, nr. 39464/98, pct. 67, 20 februarie 2007).

II. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 3 DIN CONVENȚIE

60. Reclamantul invocă art. 3, redactat după cum urmează:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

A. Cu privire la vătămările cauzate reclamantului la 16 mai 1997

61. Curtea subliniază că părțile nu contestă că rănirea prin împușcare a reclamantului, constatată de medici, a fost cauzată în timpul arestării sale. Cu toate acestea, reclamantul și guvernul au prezentat versiuni divergente ale modului în care au fost produse această rană și celelalte răni constatate la reclamant (a se vedea supra pct. 13 -18).

62. Curtea va examina episodul privind arestarea examinată în litigiu și caracterul efectiv al anchetei privind plângerea reclamantului, având în vedere principiile consacrate în materie de interdicție a relelor tratamente din partea agenților statului (a se vedea, printre altele, *Cobzaru împotriva României*, nr. 48254/99, pct. 60 și 64-65, 26 iulie 2007, *Bursuc împotriva României*, nr. 42066/98, pct. 80 și 101, 12 octombrie 2004, precum și referințele din acestea).

63. Curtea constată că, din dosarul medical întocmit la momentul arestării reclamantului, după altercația din 16 mai 1997, reiese că persoana în cauză a suferit un traumatism cranian, alături de echimoze la față, la ambii ochi, precum și pe corp (a se vedea supra pct. 11). De asemenea, reiese din același dosar medical, precum și din rezultatele investigațiilor medicale la care a fost supus reclamantul de către medicii de la spitalul *Sf. Pantelimon* din București unde a primit îngrijiri în urma altercației din 16 mai 1997, că, în afară de acestea, reclamantul avea o rană cauzată de o armă de foc și că mai multe corpuri metalice au fost extrase din talpa piciorului său stâng.

64. În aceste împrejurări, având în vedere gravitatea rănilor reclamantului, guvernul este cel care trebuie să demonstreze, cu argumente convingătoare, că utilizarea forței nu a fost excesivă (a se vedea *Rehbock împotriva Sloveniei*, nr. 29462/95, pct. 72, CEDO 2000-XII).

65. Guvernul susține că tratamentele la care a fost supus reclamantul de către polițiști, printre care, în special, uzul armei de foc împotriva sa, au fost cauzate de comportamentul violent al acestuia și de opunerea sa vehementă la arestare, într-un loc public, punând în pericol alte persoane și un polițist în exercitarea atribuțiilor sale.

66. Curtea constată că nici parchetul militar care a declarat neînceperea urmăririi penale împotriva polițiștilor acuzați de către reclamant, nici Curtea Supremă de Justiție, care l-a condamnat pe reclamant pentru ultraj față de polițiștii respectivi nu au prezentat vreun certificat medical care să ateste cele mai mici semne de violență asupra polițiștilor și care să îl implice pe reclamant.

67. De asemenea, în cadrul anchetei privind plângerea penală a reclamantului, nu a fost audiat niciun alt martor în afară de cei doi polițiști implicați, de ofițerul P.R. și de un al patrulea polițist, coleg al acestora și care nu a participat la incident (a se vedea supra pct. 33-35), în ciuda faptului că treizeci sau patruzeci de persoane erau prezente în oficiul poștal, în timpul ascultării reclamantului, astfel cum constata Curtea Supremă de Justiție în hotărârea sa din 1 februarie 2000 (a se vedea supra pct. 50).

În ceea ce privește declarațiile funcționarilor de la poștă, în cadrul cercetărilor efectuate de către procurorii civili cu privire la acuzațiile de ultraj, distrugere, ultraj contra bunelor moravuri și tulburarea liniștii publice și de furt, Curtea observă că acestea nu au fost făcute în cadrul cercetării privind invocarea supunerii la rele tratamente cauzate reclamantului și că parchetul militar sesizat cu plângerea penală a reclamantului nu a audiat niciodată acești funcționari în mod direct.

68. În plus, Curtea consideră deosebit de surprinzător faptul că, la 17 mai 1997, parchetul a decis să înceapă urmărirea penală împotriva reclamantului numai pentru ultraj verbal, și nu pentru ultraj prin violență fizică (a se vedea supra pct. 43), în ciuda faptului că era vorba despre o infracțiune flagrantă.

69. De asemenea, Curtea observă că ordonanța de începere a urmăririi penale emisă de către parchetul militar, cu privire la violențele de care s-a plâns reclamantul, a fost emisă la 12 august 1997, și anume la trei luni de la incident, survenit la 16 mai 1997, dată la care reclamantul s-a plâns în această privință în fața ofițerului de poliție care l-a interogat.

În plus, cercetarea a fost efectuată de către parchetul militar, a cărui independență față de polițiști poate fi pusă la îndoială, ținând seama de legislația națională în vigoare la momentul faptelor, conform căreia procurorii militari erau ofițeri activi, la fel ca polițiștii, și făceau parte din structura militară, supunându-se principiului subordonării ierarhice (a se vedea *Barbu Anghelescu împotriva României*, nr. 46430/99, pct. 67-70, 5 octombrie 2004 și *Bursuc*, citată anterior, pct. 101).

70. În cele din urmă, Curtea observă că, spre deosebire de argumentele prezentate de guvern pentru justificarea utilizării forței împotriva reclamantului, parchetul militar a răspuns plângerii sale precizând că nu reieșea din elementele aflate la dosar că au fost exercitate violențe împotriva reclamantului (a se vedea supra pct. 36 și 39). 71. Ținând seama de caracterul sever al leziunilor suferite de reclamant, Curtea consideră că guvernul nu a furnizat argumente convingătoare sau credibile care să poată contribui la explicarea sau la justificarea gradului de forță utilizat pe parcursul arestării. Prin urmare, forța folosită a fost excesivă și nejustificată în condițiile date.

72. Această utilizare a forței a avut drept consecință leziuni care i-au cauzat reclamantului, în mod incontestabil, suferințe semnificative în asemenea măsură încât se interpretează ca un tratament contrar art. 3, cu atât mai mult cu cât intervenția poliției a avut loc în prezența fiului reclamantului în vârstă de opt ani.

73. Având în vedere considerațiile precedente, Curtea concluzionează că tratamentul la care a fost supus reclamantul în timpul arestării sale, precum și lipsa unei cercetări efective și amănunțite în ceea ce privește afirmația reclamantului potrivit căreia a fost supus la rele tratamente în timpul arestării sale sunt contrare art. 3.

Prin urmare, a fost încălcat art. 3 din convenție din punct de vedere substanțial și procedural.

B. Cu privire la asistența medicală acordată reclamantului și la tratamentul suferit după ascultarea sa

74. Curtea reamintește că art. 3 din convenție impune statului să protejeze integritatea fizică a persoanelor private de libertate, în special prin administrarea de îngrijiri medicale necesare. Astfel, lipsa îngrijirilor medicale corespunzătoare poate constitui un tratament contrar convenției. Curtea a afirmat, de asemenea, dreptul tuturor deținuților la condiții de detenție în conformitate cu demnitatea umană, astfel încât să se asigure că modalitățile de punere în aplicare a măsurilor luate împotriva sa nu supun persoana în cauză unei încercări de o intensitate care depășește nivelul inevitabil de suferință inerent detenției [*Kudla împotriva Poloniei* (GC), nr. 30210/96, pct. 94, CEDO 2000-XI și *Mouisel împotriva Franței*, nr. 67263/01, pct. 40, CEDO 2002-IX].

75. În speță, Curtea constată că reclamantul a fost dus la secția de poliție pentru interogatoriu, în noaptea de 16 spre 17 mai 1997, pentru săvârșirea unor infracțiuni care nu erau deosebit de grave [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Iambor împotriva României (nr. 1)*, nr. 64536/01, pct. 176, 24 iunie 2008], imediat după o intervenție chirurgicală ce a durat cel puțin 80 de minute (a se vedea supra pct. 28), intervenție efectuată pentru a extrage corpurile metalice din piciorul său în urma unei plăgi cauzate prin împușcare. Or nevoia de a supraveghea îndeaproape evoluția stării de sănătate a reclamantului este dovedită de faptul că, imediat după ce a petrecut noaptea în celula de la sediul de poliție, acesta a fost dus înapoi la spital pentru a i se administra un tratament cu antibiotice (a se vedea supra pct. 21). În circumstanțele cauzei, Curtea nu deduce urgența transferului reclamantului la sediul de poliție pentru a fi supus unui interogatoriu, după ce tocmai suferise o intervenție chirurgicală complexă, care necesita supraveghere medicală permanentă.

76. Toate aceste elemente sunt suficiente pentru a permite Curții să ajungă la concluzia că reclamantul a suferit un tratament deosebit de dur care i-a provocat o suferință mai mare decât cea inerentă în mod inevitabil detenției. Curtea nu consideră necesar să mai examineze aspectele referitoare la faptul că reclamantul a fost adus la secția de poliție încătușat, după ce a fost împușcat, și la faptul că a trebuit să aștepte pe un scaun timp de o oră înainte de a fi interogat de poliție.

Prin urmare, Curtea consideră că a fost încălcat art. 3 și cu privire la aceste capete de cerere.

III. CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

77. Art. 41 din Convenție prevede:

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

78. Reclamantul precizează că i-au fost distruse hainele la momentul interogatoriului din 16 mai 1997. Acesta estimează valoarea totală a acestor bunuri la 80 de euro („EUR”), sumă pe care o reclamă pentru prejudiciul material.

79. În plus, reclamantul pretinde un prejudiciu moral de 100 000 EUR rezultat din suferințele fizice și psihice pe care le-a suportat în principal în urma supunerii la rele tratamente de către agenții statului.

80. Guvernul contestă realitatea prejudiciului material pretins de reclamant și consideră excesivă suma pe care acesta o reclamă ca reparație a prejudiciului moral pretins.

81. Curtea subliniază că prejudiciul material pretins nu este justificat. Prin urmare, nu este necesar să se acorde o despăgubire cu acest titlu.

82. În schimb, ținând seama de încălcările constatate, Curtea, pronunțându-se în echitate, consideră că trebuie acordată reclamantului suma de 18 000 euro pentru prejudiciul moral.

B. Cheltuieli de procedură

83. Cu titlu de cheltuieli de procedură efectuate în fața Curții, reclamantul solicită o sumă totală de 8 545 EUR, pentru care prezintă documente justificative, și anume o convenție încheiată cu avocatul său actual, D. Mihai.

84. La rândul său, guvernul consideră excesivă cererea și subliniază că avocatul actual al reclamantului, Mihai, nu poate în niciun caz să pretindă onorarii pentru pregătirea și redactarea cererii, estimată la 20 de ore lucrute, având în vedere că documentul respectiv a

fost redactat de fosta reprezentantă a reclamantului, înainte ca acesta să preia cauza, la 17 ianuarie 2002.

Ca răspuns, reclamantul a făcut o rectificare cu privire la eroarea materială inclusă în prima sa cerere de reparație echitabilă, precizând că era vorba despre munca depusă pentru preluarea cauzei și nu pentru prezentarea cererii.

85. În conformitate cu propria jurisprudență, Curtea trebuie să verifice dacă cheltuielile de procedură, a căror rambursare este reclamată, au fost într-adevăr efectuate, dacă acestea corespundeau unei necesități și dacă sunt rezonabile [a se vedea, de exemplu, *Nilsen și Johnsen împotriva Norvegiei* (GC), nr. 23118/93, pct. 62, CEDO 1999-VIII].

86. Având în vedere criteriile menționate, natura și complexitatea întrebărilor adresate, Curtea îi acordă suma solicitată, și anume 8 545 EUR, care trebuie plătită direct către D. Mihai. Din această sumă trebuie să se deducă suma de 701 EUR, plătită de Consiliul Europei cu titlu de asistență judiciară .

C. Dobânzi moratorii

87. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

**PENTRU ACESTE MOTIVE,
În unanimitate,
CURTEA,**

- 1. Hotărăște** că a fost încălcat art. 3 din Convenție din punct de vedere material ca urmare a rănilor cauzate reclamantului la 16 mai 1997 și din punct de vedere procedural ca urmare a lipsei unei cercetări efective;
- 2. Hotărăște** că a fost încălcat art. 3 din Convenție ca urmare a deficiențelor din tratamentul medical acordat în urma ascultării sale;
- 3. Hotărăște:**
 - a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data rămânerei definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din convenție, următoarele sume, care trebuie convertite în *lei* românești la rata de schimb aplicabilă la data plății:
 - i. 18 000 EUR (optsprezece mii euro), cu titlu de prejudiciu moral, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;
 - ii. 7 844 EUR (șapte mii opt sute patruzeci și patru euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru cheltuielile de procedură, care trebuie plătite direct către D. Mihai, reprezentantul reclamantului;
 - b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;

4. *Respinge* cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la 14 aprilie 2009, în temeiul art. 77 § 2 și 3 din regulament.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte